

ŠESTI MEĐUNARODNI TEČAJ IZ LATINSKE PALEOGRAFIJE I DIPLOMATIKE. Venecija, 3 — 31. X. 1990. Ministero per i beni culturali e ambientali, Ufficio Centrale Beni Archivistici u Rimu ove je godine po šesti put, u suorganizaciji s CIBAL-om, upriličila međunarodni specijalistički tečaj iz latinske paleografije i diplomatike (VI. Corso di Paleografia Latina e di Diplomatica). Archivio di Stato di Venezia (Scuola di Archivistica, Paleografia e Diplomatica) po drugi je put određen kao mjesto održavanja Tečaja. Peti se održao u Bariju. Natječaj za sudjelovanje na Tečaju otvoren je 13. travnja 1990. Koordinacija suradnje s CIBAL-om povjerena je Arhivu Jugoslavije. Budući da je u arhivističkim krugovima glavalo veliko zanimanje za sudjelovanje na Tečaju, pristigle su u Arhiv Jugoslavije 22 molbe, od kojih je odlukom CIBAL-a (u Sofiji) pozitivno riješeno dvadeset. Odlučeno je tako da iz svake zemlje (Češko — Slovačka, Poljska, Mađarska, Bugarska, Rumunjska, Grčka, Albanija i Jugoslavija) bude zastupljeno po nekoliko polaznika. Iz naše zemlje određen je polaznik iz Instituta za istoriju Filozofskog fakulteta u Novom Sadu, Historijskog arhiva u Kotoru i potpisani ja iz Arhiva Hrvatske. Preliminarni program rada Tečaja što sam ga primio po izboru za sudjelovanje uglavnom se podudarao sa stvarnim programom održavanja Tečaja, koji je 3. listopada otvoren svečanom inauguracijom. Tom prigodom istaknuta je važnost održavanja stručno-znanstvenih manifestacija takve vrste. Tečaj se održavao na talijanskom jeziku. Od 4. do 16. X. održana su predavanja (lezioni ed esercitazioni) iz latinske paleografije (Elementi di Paleografia Latina sulla scorta di documenti conservati nell' Archivio di Stato di Venezia, secoli IX—XVIII). Predavači su bili dr. Maria Francesca Tiepolo i dr. Piero Scarpa (assistente). Tijekom predavanja iz paleografije pročitali smo zajedno s dr. Tiepolo i Scarpa petnaestak isprava (od 9. do 18. st.) raznih kancelarija, pa i naših, na pismima od karoline do humanistike. Upozoravani smo na elementarne indikacije za prepoznavanje pisma, stilistička slova, dataciju isprave i sl. Iscrpno se raspravljalo i komentiralo o značajkama dotičnog pisma, što bismo ih uočili na dotičnoj ispravi. Na taj smo način ujedno osvježavali znanje iz elementarnih poglavlja paleografije.

Od 18. do 30. listopada docent dr. Giustiniana Migliardi O' Riordan Colasanti držala je predavanja iz diplomatike (lezioni ed esercitazioni). Na tim smo predavanjima pročitali s dr. Manuelom Baroni i diplomatočki analizirali s dr. Colasanti također oko 15 isprava iz istog razdoblja. Posebice se upiralo na uočavanju vanjskih i unutarnjih karakteristika isprave, kao i na točnom raščlanjivanju konvencionalnih dijelova isprave, završavajući izradom regesta isprave.

Poslijepodnevno je vrijeme (15 — 18 sati) korišteno za predavanja iz drugih pomoćnih povijesnih disciplina: 8. X., dr. Bianca Lanfranchi Strina, »L' organizzazione archivistica italiana«, 10, dr. Paolo Selmi, »La cancelleria veneziana«, 15, dr. Manuela Baroni, »Sfragistica (visione sigilli)«, 17, dr. Bianca Lanfranchi Strina, »L' edizione di fonti documentarie«, 22, dr. Claudia Salmini, »Autografia delle sotto — scritzioni«, 23, dr. Francesca Cavazzana Romanelli, »Paleografia delle iscrizioni medievali«, 24, dr. Franco Rossi, »Cenni di numismatica veneziana«, 29, dr. Claudia Salmini, »I programmi di informatica«, i 30, isto.

Sva predavanja iz paleografije i diplomatike kao i ostalih pomoćnih povijesnih znanosti, popraćena su bila opsežnim bibliografskim priopćenjima (Consulenze bibliografiche), za što se najvećim dijelom brinula dr. Elisabetta Barile.

Domaćini su htjeli da nam inače sadržajan boravak u Veneciji obogate posjetima, razgledanjem i upoznavanjem venecijanskih povijesno-kulturnih znamenitosti (prema programu »Visite esterne«). Tako, nakon što nas je već drugog dana dr. F. Rossi proveo kroz Archivio di Stato di Venezia, sažeto nam pokazavši fundus i strukturu Arhiva, posjetili smo Palazzo Ducale i

Scuola Grande di San Rocco (5. X.), Mostra del Tiziano (6. X.), Biblioteca Nazionale Marciana (12. X.), Istituto Ellenico di studi Bizantini e Neo-Ellenici i Scuola Dalmata dei SS. Giorgio e Trifone (19. X.), Società Europea di Cultura (25. X.), Fondazione Giorgio Cini (26. X.). Počasćeni smo bili gratis koncertima: Basilica dei Frari 5. listopada; Chiesa di S. Stae 20. X.; Fondazione Scientifica Querini Stampalia 26. X. Svećano zatvaranje Tećaja prirećeno je 31. X. u Istituto Veneto di scienze lettere ed arti.

Potrebno je istaći da je svaki polaznik Tećaja mogao sa sobom po povrtku ponijeti višestruku korist, u prvom redu stručno — znanstvenu ukoliko je svakome pružena prilika da se kroz »lezioni ed esercitazioni«, kako paleografije tako i diplomatike, sretne sa stručnim problemima s kojima se inaće svakodnevno susreće u svojim tekućim poslovima. Pripomenuo bih da su susretljivi, vrlo strpljivi i nadasve stručni predavaći namjerno odabirali radne tekstove (isprave) iz povijesti naroda kojima su polaznici pripadali. Zamjetna je bila briga organizatora i za polaznike iz siromašnjih zemalja. Na svakom nam je koraku iskazivana pažnja i skrb, tako da smo se vratili u svoje radne sredine zadovoljni kako predavanjima tako i smještajem u hotelu »Bonvecchiati«, obogaćeni novim vrijednim poznanstvima i sadržajnim kolegijalnim druženjem, poželjevši da se sve to ponovi, a sve zahvaljujući vrhunskoj organizaciji i koncepciji rada iskusnog domaćina od kojega smo se zahvalno rastali.

Posebice na kraju valja istaći ćelnu ulogu u voćenju Tećaja docent dr. G. Migliardi O' Riordan Colasanti kojoj je istekao mandat (privremene) direktorice Archivio di Stato di Venezia neposredno po završetku Tećaja, a na njezino mjesto došao dr. Paolo Selmi, jedan od predavaća na Tećaju kojemu je vijest o izboru dojavljena upravo preko predavanja »La cancelleria veneziana« (10. listopada). U svojstvu znanstvene voditeljice Tećaja (Direzione scientifica) nalazila se dr. Maria Francesca Tiepolo, donedavno direktorica Archivio di Stato di Venezia, kojoj je u mnogim poslovima pri ruci bila dr. Manuela Baroni (Segreteria scientifica). Organizacija (Segreteria organizzativa) bila je povjerena dr. Giovanni Giacomelli kojoj je opet u mnogo ćemu pri ruci bio g. Roberto Dei Fogolari. (K. ĆVRLJAK).

ANKICA PANDŽIĆ, »PET STOLJEĆA ZEMLJOPISNIH KARATA HRVATSKE, KATALOG«, ZAGREB 1988. Internacionalno udruženje kolekcionara starih zemljopisnih karata (IMCOS) uz svesrdnu pomoć Povijesnog muzeja Hrvatske organiziralo je početkom listopada 1988. g. u Zagrebu i Dubrovniku dvodnevni simpozij na temu »Pet stoljeća zemljopisnih karata Hrvatske«. Kako je rijeć o vrlo starim kartama neprocjenjive vrijednosti, koje prikazuju prostor današnje Hrvatske, zamisao da se u sklopu simpozija organizira istoimena izložba bila je dogaćaj prvorazrednog znaćaja. Na izložbi su prezentirane originalne karte, atlasi, putopisi i kronike od kraja 15. do kraja 19. stoljeća. Uz karte Hrvatske, Slavonije i Dalmacije predstavljene su i karte Austrije, Italije i Ugarske jer su pojedini dijelovi našeg područja tada bili u sastavu tih zemalja.

Povodom ove, za nas vrlo znaćajne te veoma edukativne izložbe, kustos kartografske zbirke Povijesnog muzeja Hrvatske, Ankica Pandžić uložila je ogroman stvaralaćki napor u izradi popratnog kataloga. »Pet stoljeća zemljopisnih karata Hrvatske«. Istovremeno su Muzej dubrovaćkog pomorstva i Anica Kisić objavili katalog izložbe koja je bila svojevrsna nadopuna zagrebaćkoj, a održavala se u Dubrovniku pod naslovom »Obala Hrvatske na pomorskim i geografskim kartama od 16. do 19. stoljeća«. Oba kataloga zajedno daju nam uvid u cjelokupan inventar starih karata Hrvatske koje su nastale u 500-godišnjem razdoblju. Katalog »Pet stoljeća zemljopisnih karata